

סיכום מפגש היוועצות עם צעירים בירושלים שנערך ביום 23.7.2018, י"א באב תשע"ח

רשות הצעירים במשרד לשוויון חברתי הוסמכה להגיש לאישור הממשלה תכנית לאומית לצעירים בישראל, אותה היא מגבשת בימים אלה בהובלה משותפת עם אגף בכיר אסטרטגיה תכנון ומדיניות במשרד, ובליוי תהליך שיתוף ציבור ובעלי עניין, בסיוע ארגון 'שיתופים'. כחלק מתהליך השיתוף, נערך ביום ב' 23.7.18, י"א באב התשע"ח, בבית אליאנס בירושלים מפגש היוועצות עם צעירים. במפגש נכחו 30 משתתפים ומשתתפות, וכן אנשי המשרד לשוויון חברתי וצוות שיתופים.

סדר היום

- פתיחה והיכרות, הצגת רשות הצעירים והתכנית הלאומית
- דיונים בקבוצות קטנות בנושאים שזוהו כרלוונטיים לתכנית הלאומית: עצמאות כלכלית, בין השכלה לתעסוקה, דיור ויוקר המחיה, תחבורה, הורות צעירה
- דיון במליאה: שילוב קולות הצעירים בתהליכי קבלת החלטות בממשלה

פתיחה

המפגש נפתח לאחר התכנסות בה הוזמנו המשתתפים/ות לכתוב על נושאי התכנית הלאומית (פירוט [בנספח](#)). אלישבע סבתו, מנהלת תחום בכיר צעירים, פתחה והציגה את רשות הצעירים וחזונה, את התכנית הלאומית ומטרותיה ואת מטרות המפגש. בהמשך התבקשו המשתתפים/ות לכתוב מה חשוב להם להשמיע היום במפגש (פירוט [בנספח](#)) ולאחר מכן נערך סבב היכרות קצר בו המשתתפים והמשתתפות סיפרו על הבדל מרכזי בעיניהם בין צעיר/ה בישראל היום וצעיר/ה בישראל לפני 30 שנה. ציוני הרבה נושאים, בניהם העולם הגלובלי והדיגיטציה, שוויון בהורות וגידול ילדים, יוקר המחיה שמקשה על התנהלות היומיום, דור שאפתי ומחפש מהות וגורם לצעירים לחפש כל הזמן את האתגר הבא, תחלופה גבוהה בשינוי במקומות עבודה ועוד (פירוט מלא [בנספח](#)).

דיונים בקבוצות קטנות על 5 נושאים מרכזיים המהווים בסיס לכתיבת התכנית הלאומית

נערכו שני סבבי דיונים בקבוצות קטנות. כל קבוצה עסקה בנושא אחר מתוך 5 נושאים שזוהו על ידי המשרד לשוויון חברתי כרלוונטיים לתכנית הלאומית: עצמאות כלכלית, בין השכלה לתעסוקה, דיור ויוקר המחיה, תחבורה, הורות צעירה. המשתתפים התבקשו לחשוב על הנושאים האלו כבר במהלך ההתכנסות, ובמהלך הפעילות דנו בהם סביב שתי שאלות מרכזיות:

- לאלו דברים חשוב שהממשלה תשים לב בנושא?
 - איזה דבר אחד, אם יבוצע - יגרום לשינוי משמעותי בנושא?
- המשתתפים והמשתתפות הוזמנו לדבר באופן פתוח, מבלי לחסוך ביקורת, והאמירות במסמך מובאות ברוח הדברים שנאמרו. להלן הנקודות שעלו בדיונים בקבוצות הקטנות:

בין השכלה לתעסוקה

למה חשוב שנשים לב?

המפגש התמקד בפערים בין מוסדות ההשכלה הגבוהה ומוסדות ההכשרה לבין התעסוקה בפועל.

שלב בחירת תחום הלימודים:

- בשלב בחירת תחום הלימודים מוסדות ההשכלה לא מיידעים את הסטודנט/ית הפוטנציאלית לגבי אפשרויות התעסוקה לאחר סיום הלימודים, ועוסקים בעיקר ב'מכירת' החוג והמוסד; בעיה זו רלוונטית במיוחד לתחומי לימוד בהם "לא רוכשים מקצוע", כגון - מדעי הרוח. כפועל יוצא, לעתים הסטודנט/ית מבינה את הפוטנציאל התעסוקתי (או היעדרו) זמן רב לאחר שהחלה ללמוד
- מנגנוני המיון בקבלה ללימודים אינם מותאמים למציאות החיים של צעירים בשנת 2018; הוצע לשנותם, ובכלל זה, הועלו דעות כי יש לבטל את המבחן הפסיכומטרי, שכן אינו ממין באופן שרלוונטי ללימודים אקדמיים.

שלב הלימודים:

- ישנו חוסר הלימה בין הדרישות בשוק התעסוקה לבין תכני הלימוד במוסדות ההשכלה הגבוהה (במיוחד באוניברסיטאות)
- יש תחושה שהמערכת פועלת יותר לטובת המרצים ופחות לטובת הסטודנטים (במיוחד באוניברסיטאות)
- שוק העבודה השתנה וקיים ריבוי ושילוב של תחומים מקצועיים; לעומת זאת, ברוב מוסדות ההשכלה הגבוהה הדרישות מיושנות ודיסציפלינריות ושילוב התחומים אינו בא לידי ביטוי
- היו שצינו כי לדעתם יש במשרות סטודנט משום ניצול ("משרות סטודנט הן המצאה כדי לא לשלם כסף").

לקראת סיום הלימודים:

- כיום אין רצף בין השכלה לתעסוקה - הלימודים לא מחוברים לשוק התעסוקה (לא פעם, גם בתחומי לימוד בהם "רוכשים מקצוע"), וחשוב לקדם זאת תוך שיתוף פעולה עם האקדמיה, התעשייה ומעסיקים
- קיים קושי להשתלב בתעסוקה במגזר הציבורי בגלל ביורוקרטיה מסורבלת, תנאי סף במכרזים ועוד
- חוסר בניסיון מקצועי לעומת התיאורטי: "מלמדים תיאוריה אבל אני לא יודעת איך להשליך את זה לעולם התעסוקה"
- חשוב לראות כיצד לחבר תארים כלליים (לדוג' מדעי הרוח) לאפשרויות של מקצועות (לדוג' - מסלולים ייעודיים לתארים הכלליים) ("סיימתי תואר ואין לי מושג מה האופציות/דרישות")
- קיים קושי להשתלב בתעסוקה במגזר הציבורי בגלל ביורוקרטיה מסורבלת, תנאי סף במכרזים ועוד.

שנות העבודה הראשונות:

- התפקיד הראשון מהותי בסלילת הדרך אחרי הלימודים ויש לראות כיצד ניתן לתמוך בסטודנט/ית כדי לבחור אותו נכון.

הנגשת מידע:

- ישנו מידע רב לגבי תחומי לימוד, מקצועות וגם משאבים אך הניווט בתוך המידע אינו ברור
- חסרים כלים לניתוח תחומי תעסוקה.

מה יעשה שינוי משמעותי?

- ניסיון עבודה – על מנת להתגבר על בעיית 'הביצה והתרנגולת' בנוגע לניסיון, הוצע להכיר בניסיון שנצבר לפני התואר (לרבות קורסים צבאיים וקורסים שנערכו בשנות י"ג-י"ד)
- הוצע ליצור תוכניות מנטורים עבור צעירים שיאפשרו הכנה לשוק העבודה בכלל ובתחום הלימודים בפרט, ובכך לסייע בגישור על הפער בין התיאוריה לפרקטיקה
- התמחויות והתנסויות מובנות תוך כדי התואר במשרדי ממשלה וארגונים עסקיים וחברתיים

- חשוב לעודד צעירים לעבודה משמעותית (כגון – עבודה עם נוער)
- רעיונות להנגשת מידע – על תחנות אוטובוס, מרכזים מסחריים
- הוצע ללמוד מהתוכנית של המשרד לשוויון חברתי בנוגע למשרות לגיל השלישי
- עידוד מלגות לתארים מתקדמים (אין מלגות לתארים שניים)
- יעוץ בהשמה ובניית קריירה בסבסוד המדינה (על מנת להקטין מעברים אקראיים מעבודה לעבודה)
- מוצע לבחון שילוב מודלים של שנת שבתון, יום בשבוע זכויות תעסוקתית
- הוצע מודל של מפגשים בין מקומות עבודה לסטודנטים בסגנון Speed date
- היעזרות ברשתות חברתיות (לדוגמא – 'דנה ונועה תעשו לי קריירה')
- מידע לגבי תחומי לימוד, הכוון שיתחיל מהסוף – "אני אכתוב מה אני רוצה לעשות כשאהיה גדול/ה ואקבל מידע על מצב השוק והחלופות שאני יכול/ה לבחור בהן כדי להגיע לנקודת הסיום"
- ביצוע סקרים אצל מעסיקים שיצביעו על הצרכים והביקושים האמיתיים בכל מקצוע
- חשיבות הפיקוח על מוסדות הכשרה
- להקים לסטודנטים גוף דומה לקרן להכוונת חיילים משוחררים
- חשוב לעודד את התעסוקה וההשכלה בפריפריה.
- **תת דיון שהתפתח – משרות בשירות המדינה:**
 - הוצע להאריך את החוזים בשירות המדינה לתקופות של 5 שנים.
 - הוצע להגדיר מכסות קבועות לצעירים במגזר הציבורי
 - הוצע ליצור רשת של סטודנטים בשירות המדינה
 - הוצע לאפשר לעובדים בשירות המדינה תעסוקה נוספת וכן לעודד את פעילותם בתחום נוסף עם משמעות. בהקשר זה, הוצע להכיר בשעות התנדבות לגמול השתלמות
 - חסרים מסלולי פיתוח קריירה לעובדי מדינה.

עצמאות כלכלית

למה חשוב שנשים לב?

- חינוך פיננסי מגיל צעיר: יש צורך בשיח על מונחים כלכליים ופיננסיים כבר בגיל הצעיר דרך מערכת החינוך. הגיל המומלץ הוא גיל חטיבת ביניים, עם המשך שיח בשנות התיכון
- חינוך פיננסי במהלך החיים: צעירים רבים לא מתמודדים עם הנושא ונמנעים מהיכרות עם מונחים כלכליים, לכן יש צורך בהקניית מידע נגיש, בהיר ובגובה העיניים. יש לנסות לגרום לצעיר/ה להבין מהי חשיבות הנושא עבורו/ה בהווה ובעתיד
- הנגשת מידע: יש לפעול להנגשת זכויות של צעירים ולחשיבה מה יסייע להם למצות זכויות. נדרש תרגום של מידע אודות זכויות לשפות רשמיות של המדינה וכן לשפות נוספות לטובת צעירים עולים
- יש לבסס ידע על מנת שקבלת ההחלטות תהיה מושכלת, מומלץ לחשוב על מגוון דרכים ואמצעים להקניית ולהעמקת ידע
- קיים פער בין הרצון של הצעיר להתנהל עצמאית לבין הקושי לעשות זאת
- קיימים בורות וחוסר מודעות באשר לאפיקי השקעת כספים שנשמרים ע"י צעירים בעו"ש או בקופת חסכון בבנק, בזמן שהכסף יכול להיות מושקע במקומות אחרים, יעילים יותר
- חשוב לשים לב – האם הדור הצעיר באמת חוסך לשנים הבאות? (לאור הזדקנות האוכלוסייה)
- בשנות העבודה הראשונות אין הכוונה לגבי זכויות, חסכון פנסיוני, היכרות עם תלוש המשכורת.

מה יעשה שינוי משמעותי?

- כדאי "לתפוס" את הצעירים בנקודות בהן עוברות מסות ושיש בהן ערך מוסף לקראת החלטה / שינוי כלכלי, לדוג' גיוס לצה"ל, כנס משתחררים, כניסה לאקדמיה ועוד
- כדי למצות זכויות יש לרתום את הדיגיטציה ככל שניתן, ולהקל על תהליכים בירוקרטיים שאינם 'צעירים' (כגון שליחת פקס)
- הנגשת מידע: היכולת להבין מידע כלכלי (כמו בדו"ח סיכום שנה פנסיוני שהונגש) תעשה הבדל משמעותי
- אם יהיו תמריצים לחסוך (דוגמת הקלות מס / הקלות במשכנתא) זה יכול לסייע
- סרטוני יו-טיוב קצרים וקליטים ושיווק שלהם
- הכרת החלופות הכלכליות הקיימות סביב כל סוגיה כלכלית
- מפגשים עם אנשי מקצוע שיכולים להעביר מידע בגובה העיניים
- למדינה יש תפקיד חשוב, אבל גם לאזרחים יש אחריות אישית ללמידה
- שיפור והנגשה של שירותים דיגיטליים
- לייצר אפליקציה שתנגיש נושאים כלכליים לצעירים. מניחים שאם הממשק יהיה נוח וקל להתמצאות, ומרשים בידע שלו – הצעירים יחזרו אליו. אם האפליקציה תהיה לא איכותית מספיק ולא נוחה – הציבור הצעיר לא ישתמש בה. המידע חייב להתעדכן תדיר
- קמפיינים תקשורתיים יכולים לעזור בהעלאת המודעות ולגרום לאנשים לפעול ולהיות אקטיביים
- כדאי לשקול "להכריח" את הצעיר לקחת קורסים בסיסיים בכמה נושאים, במודל קורס "נהיגה מונעת"
- שימוש בפלטפורמות קיימות כמו מרכזי צעירים, קיום סדנאות לניהול כלכלי ברשויות מקומיות.

הורות צעירה

בקצרה

סוגיות ליבה מרכזיות שעלו הן קשיים בשילוב בין קריירה להורות, וכנגזרת מכך וכנושא בפני עצמו- הורות שוויונית: שני ההורים נאלצים לפרנס ורוצים לפתח קריירה ומכך ההשלכות על שוק התעסוקה ושילובו בהורות. לאור אתגרים אלה רואים בדור הצעירים הנוכחי הזדמנות לשינוי השיח וביסוס הורות שוויונית בין האב לאם. שילוב בין קריירה להורות מביא לתלות רבה של ההורה הצעיר בהוריו הן בהדרכה וליווי והן בטיפול היומיומי בילדים. רצון וצורך בהנגשת המידע וביצירת פלטפורמה טכנולוגית המכילה מידע אמין וזמין – בדיקות וטיפולים סביב ההיריון והלידה, טיפות חלב, ייעוץ וליווי בהורות וכד'. נושאים שעלו כדורשים הסדרה: מעונות תמ"ת, שוק המוצרים לתינוקות, סטודנטים הורים.

למה חשוב שנשים לב?

- האתגר בשילוב שבין קריירה והורות מוביל לקושי של הורים צעירים לגדל ילדים ללא סיוע של ההורים שלהם (סבא וסבתא) בליווי, הדרכה וטיפול יומיומי בילדים. הדבר מוביל לכך שהורים צעירים נעזרים רבות בהוריהם בגידול הילדים, מה שיוצר תלות רבה של ההורה הצעיר/ה בהוריו/ה
- האתגר בשילוב קריירה והורות הוא גם הזדמנות דורית לבסס תפיסת הורות שוויונית בין אבות ואימהות, בניגוד לתפיסה החברתית שהאישה היא האחראית המרכזית
- קושי לשלב הורות עם לימודים - יש נשירה בקרב סטודנטים הורים, אין תמיכה מספקת של המוסדות והמענים אינם מספיק טובים (לדוגמא – חופשת הלידה קצרה יותר מאשר במקומות עבודה)

- שוק המוצרים לתינוקות הוא יקר ומבוסס על מסרים של 'פחד', וכך התחרות מצטמצמת והנטל הכלכלי עולה. יש צורך בפתיחת השוק ובביצוע פעולות להוזלת מוצרים נדרשים עבור הורים צעירים
- מערכת החינוך הפורמלית לא מקדמת מספיק ביטוי דרך ספורט. אין מסגרות ספורט משמעותיות (פרט לכדורגל) לפני גילאי 10
- חשוב שברשות המקומית יהיו פעילויות לילדים
- מערכת החינוך לא מותאמת למשק, מסגרות החינוך לא מותאמות לל"ז התעסוקה הכלכלית. חופשים ארוכים במערכת החינוך שאינם בהלימה לימי החופש בשוק העבודה. יש עלויות גבוהות של קייטנות, בפרט בגילאים הנמוכים
- יש תחושה שקשה לסמוך על אנשי מערכת החינוך מפאת השאיפה להישגיות ולא לחינוך
- הכנה להורות – דילמות של הורים /ייעוץ להורים, מעגלי אימהות בחופשת לידה, בפרט ואחריה, ליווי לקראת לידה ובדיקות גנטיות
- מעונות: סוגיית הפיקוח היא משמעותית. התחושה היא שקבלה למעון במימון תמ"ת מצריכה קשרים, ושיש קריטריונים לא שוויוניים לזכאות. מעבר לכך, הקבלה היא תהליך בירוקרטי מייגע וכל אופציה אחרת היא יקרה מאוד
- חוסר זמן עם הילדים, מציאות שואבת לפרנסה
- אין זמן להשתתף בתהליך החינוכי של הילדים במערכת החינוך מפאת חוסר זמן וחוסר מודעות להנגשת העניין.

מה יעשה שינוי משמעותי?

- הנגשת מידע: יש צורך בפלטפורמה זמינה למידע מקוון, אמין ומעודכן ("moovit להורות") על בדיקות וטיפולים סביב היריון ולידה, הכנה ללידה, זכויות, שירותים, ייעוץ והדרכה, ליווי בהורות וכו'
- הסדרת מעונות לגיל הרך: כיום מורגש שיש צורך בקשרים כדי להתקבל, כאשר הקריטריונים לקבלה אינם שוויוניים בין מגזרים ואינם מותאמים למשק ולסוגי עבודות מגוונים והבירוקרטיה הכרוכה בתהליך הרישום מייגעת. יש לקדם את תהליך ההסדרה של המעונות ולענות על בעיות אלו ואחרות
- התאמת המשק ושוק העבודה לגידול ילדים: יש להמשיך ולקדם מהלכים לקיצור מספר שעות העבודה, לקדם הארכת חופשת לידה לאימהות ולאבות, ולקדם את נושא ההורות השוויונית ("כיום רק לאב גרוש יש לגיטימציה להוציא את הילד")
- שוק המוצרים לתינוקות: מכס אפסי על מוצרי תינוקות, צורך בפתיחת השוק
- הנגשה לעגלות ברחוב ובכל מקום
- פיקוח על פעוטונים ומעונות לגילאי 0-3
- פיקוח על תזונה במוסדות חינוך, כיום יש תזונה לא בריאה
- זוגיות ומשפחה – לא בהכרח המקום של המדינה להתערב
- שותפות ההורה בחינוך – הורים רוצים להיות יותר מעורבים
- החינוך צריך להיות מכון התמודדות עם בעיות, ולא מתן פתרונות מראש
- יש צורך ביותר מסגרות א-פורמליות לילדים (ספורט וכד')
- הורים סטודנטים באקדמיה: קהילה תומכת, עלות תקציבית, סבסוד המעונות.

תחבורה

תחבורה ציבורית – רכבות ואוטובוסים

- יש לתגבר את תדירות הקווים הקיימים, נראה כאילו החברות לא עומדות בצרכים הקיימים
- יש להגביר את הסנכרון של התחבורה הציבורית ללו"ז הסטודנטיאלי ולקחת אותו בחשבון
- המונופול של אגד בירושלים יוצר שירות גרוע בשביל התושבים
- יש לשפר את העמידה בזמנים של הקווים
- התחבורה הציבורית ביציאה מירושלים לא מספיק טובה – יש לשפר אותה
- היעדר תחבורה ציבורית בשבת מחייבת להחזיק רכב
- אין נגישות מספקת של הקווים (למשל מערכות כריזה איכותיות)
- יש להקפיד על תיאום בין אמצעי תחבורה שונים
- יש לשפר את איכות התשתיות של התחבורה הציבורית – "שיעשו את הדברים עד הסוף"
- יש להוזיל עלות התחבורה לצעירים – תחבורה חנימית לסטודנטים, או לפחות הנחה משמעותית יותר
- מוניות שירות – יש צורך במוניות נוספות, שכן מדובר בשירות מהיר, קל ונוח
- יש לצבוע נת"צים (נתיבי תחבורה ציבורית) – חסר מאוד וכמעט ולא קיים.

תחבורה ציבורית בשעות מאוחרות

- התחבורה הציבורית לא יעילה אחרי 22:00 ולכן לא משתמשים בה בשעות מאוחרות, אפילו שרוצים
- יש לדאוג ליותר קווים לאזורי בילוי, ואז אנשים יתחילו להשתמש בהם
- קווי לילה זה לנוער, לא מתאים לצעירים בערב. הקווים פעילים בעיקר בקיץ, ואז חווית הנסיעה לא טובה.

תחבורה ציבורית, דיור ופריפריה

- כדאי לקדם תחבורה איכותית לפריפריה, יחד עם דיור מוזל לסטודנטים באזור מוגדר – כפתרון "סל"

נסיעות משותפות

- אפליקציות השיתוף לא מספיק מעודכנות וברורות למשתמש
- מהצעירים נשמע כי השימוש בדפי פייסבוק ייעודיים של טרמפים שימושיים הרבה יותר מאשר אפליקציות ייעודיות של נסיעה שיתופית.

רכב

- "זה לא הגיוני שנותנים רכב חברה – מעודדים אנשים להשתמש ברכב!"
- "כצעירה, המשכורת שלי נמוכה והיא לא תלך על רכב. ומנגד – אני חייבת להתנייד הרבה יותר בין מגוון מקומות"
- כדאי לבחון תשלום עבור שעות עבודה לעובדים שנתקעים בפקקים מעבר לזמן הסביר
- קיים קושי בירוקרטי מול רשויות מקומיות על תווי חניה לסטודנטים
- "קניתי רכב ברגע שהבנתי שהזמן שלי יקר לי ולא משתלם לי לעמוד לחכות לתחבורה ציבורית".

אופניים, אופניים חשמליים, קורקינטים חשמליים ועוד

- אין שבילי אופניים בירושלים ולכן מאוד קשה ומפחיד לנסוע. יש לקדם הקצאת מסלולים ייעודיים בטוחים ונפרדים מהכביש
- יש לעודד וליצור שירותים של שכירת אופניים דוגמת תל-אופן לא רק בתל-אביב – עונה על בעיות של קנייה ואכסון

- אחת הבעיות עם אופניים היא שאין אפליקציות שמראות מסלול ייעודי. כדאי לבדוק מה צריך כדי לייצר אפליקציות כאלו, שיסייעו למשתמשים באופניים (Google maps)
- יש לבצע סקר מקיף ואיכותי בנוגע לשימוש באופניים כדי להבין את היקף השינוי האפשרי בתחום.

דיוור ויוקר המחיה

למה חשוב שנשים לב?

- קריטריונים להטבות שיוצרים קושי
- אוכלוסיות שנופלות בין הכיסאות בסיוע, הטבות ומלגות – בעיקר סטודנטים שעובדים במשרות חלקיות ומשתכרים מעט אינם זכאים להטבות וסיוע. משהו בקריטריונים לא עובד טוב – נותנים למסכנים, אלו שעובדים נופלים בין הכיסאות
- זוג סטודנטים: כשעבדנו פסלו לנו מלגות - זה ההיפך מעידוד תעסוקה
- השפעת יוקר המחיה
- קיים קושי במימון שכר דירה לצד לימודים אקדמיים
- זוג שמשתכר מינימום – אי אפשר להביא ילדים
- השתכרות נמוכה ביחס להוצאות
- קושי בתכנון כלכלי ארוך טווח
- חיים בפתרון לטווח קצר בגלל השכירות היקרה, אין אפשרות לתכנן כלכלית לעתיד
- לא נשאר לי איפה לחסוך
- יחידים ויחידות
- "אני עוברת לב"ש מת"א כי אני לא יכולה להרשות לעצמי לגור לבד בת"א" – קושי בלגור לבד, אין אפשרויות, מחירים גבוהים – צורך באפשרויות דיוור ליחידים/ות
- צורך בסיוע לרוכשי דירה בודדים ולא רק לזוגות, כיום תכניות הדיוור בגילאים הצעירים מיועדות רק לזוגות
- התניידות כחלק מדיוור
- קושי עם תחבורה ציבורית – שנבחרו ציבור ישתמשו בה ויבינו.
- יוקר הדיוור והמחיה דוחקים צעירים לחו"ל.

מה יעשה שינוי משמעותי?

- תחבורה ציבורית יעילה יכולה ליצור שינוי משמעותי ולהרחיב אפשרויות דיוור
- יעילות של תחבורה ציבורית (אולי נסיעה חינם)
- הסדרת שוק השכירות
- פיקוח על שכירות – לפחות לסטודנטים, זה שוק פרוץ (השכרת חדרים ללא חלונות, דמי תיווך מנופחים)
- מתן הטבות למשכירים שנצמדים למחירון דיוור
- גיבוש מדיניות שכירות, מדיניות מגורים לסטודנטים
- הנגשת מידע
- הנגשת מידע על התנהלות בדיוור וביוקר מחיה – מהו ההליך לרכישת דירה? איך לתכנן את ההוצאות החודשיות?
- הנגשת מידע על הטבות וזכויות, הנגשת מידע במחיר למשתכן

- סיוע בספי של המדינה
- סיוע בשכר דירה לסטודנטים, הרחבת הזכאות לסיוע
- הנחה בארנונה לסטודנטים
- הנחה/פטור לסטודנטים (וצעירים) בתשלום ביטוח לאומי בלי פגיעה בזכויות כשלא עובדים
- הנחה/פטור לסטודנטים בתשלום על קופת חולים, מס בריאות ועוד תשלומים קבועים (שההורים משלמים עד גיל 18 ולעתים רבות ממשיכים לשלם עבור ילדיהם גם לאחר גיל 18)
- הנחה/פטור מדמי ביטוח לאומי לסטודנט/ית לומד/ת ולא עובד/ת
- הנחת ארנונה על בסיס מעמד "סטודנט" ולא בהתאם להכנסה (בפרט בירושלים)
- התערבות של המדינה בשוק הדיור
- במקום לבנות דירות להשקעה לעשירים (שרוב השנה הן דירות רפאים, ריקות) – צריך לבנות לצעירים
- השקעה בדיור ציבורי, כמו שהיה פעם
- לעודד מגורים ורכישת דירות בפריפריה, סיוע של המדינה בדיור בפריפריה
- פתרונות דיור נוספים
- לאפשר לאנשים לבנות יחידות דיור בתנאי שישכירו לטווח ארוך ובזול לסטודנטים
- פתרונות דיור זול, כגון דיור במכולות וקרוואנים
- דגש על יחידים ויחידות
- סיוע לרוכשים בודדים
- זכאות בהטבות דיור (כמו מחיר למשתכן) לרווקים
- בנייה והקצאה של דירות 2-3 חדרים (כיום מחוץ לתל אביב ההיצע הוא בעיקר של דירות 4 חדרים)
- חינוך פיננסי
- חיסכון חובה שהמדינה מפרישה או מחייבת צעירים להפריש
- הזדמנות לחסוך בגילאים צעירים יותר
- פיתוח תודעה
- עידוד חסכון והשקעות
- עיר רוצה וצריכה צעירים – פתרונות ברמה מקומית, אזורית
- במרכז העיר יש יותר אפשרות פרנסה
- לעודד סטודנטים לצאת ממרכזי הערים
- להפוך מקומות שצעירים גרים בהם לאטרקטיביים מבחינה תרבותית וקהילתית
- נקודות ספציפיות לירושלים
- צורך במקומות בילוי שכונתיים בירושלים
- צורך בהנחות בארנונה לסטודנטים
- שכירות הוגנת למגזר הערבי במרכז העיר בירושלים – מניעת אפליית שוכרים
- יוקר המחיה
- יש להתאים את שכר המינימום ליוקר המחיה
- צעירים קונים הרבה באינטרנט, יש לפתוח את השווקים מבחינת מיסים ועוד
- פיקוח על מוצרי צריכה בסיסיים (היגיינה, בריאות, מזון)
- אתר להשוואת מחירים

- להגדיר ששבר סטודנט הוא שכר מינימום (גלובלי, לא כמו שקורה כרגע עם סטודנטים – שכר מינימום לפי שעה ומספר שעות מאוד נמוך, מה שמביא להשתכרות נמוכה).

דיון במליאה בנושא שילוב קולות הצעירים בתהליכי קבלת החלטות

בפתח הדיון, הוצגו 3 מודלים אפשריים משלימים לשילוב קולות צעירים בתהליכי קבלת החלטות - [פירוט בקישור](#).

- יש צורך **בתמריץ** ליצירת שיתוף פעולה – גם בזירה מקוונת (מודל 3), אך במיוחד בפורום מיינץ (מודל 1) שדורש מחויבות גדולה יותר. כדי להגיע **למגוון** של קולות יש צורך **בתגמול**
- בפורום מיינץ (מודל 1) יש **להחליף** כל שנה את המשתתפים ("מחזור שנתי") כדי לתת לכמה יותר אנשים הזדמנות, תוך **ייצוג הולם** ככל שניתן
- לשלב את המודלים**, למשל, שבמאגר של 200 יתקיימו הצבעות על נושאים, ודברים שיש לגביהם רוב – יעלו לפורום המיינץ של 30
- שני צירים מרכזיים: זירת השפעה מקוונת שמגיעה להרבה אנשים אך שיח בסיסי יותר. ציר שני – פורום מיינץ לממשלה שהוא חוד החנית, יותר אקסקלוסיבי, עם שיח עמוק יותר, שבו **התחלופה חשובה**
- שיח מקוון (מודל 3): צעירים חרדים מסוימים חשופים לסמארטפון, אבל לא כולם. חרדים "קלאסיים" מבית"ר עילית ומודיעין עילית מחזיקים טלפון כשר ולא מחוברים לאינטרנט, ואסור לשכוח אותם. איך מציעה לשמוע אותם? אם יצליחו להביא צעירים משמעותיים מתוכם לפורום מיינץ לממשלה. חשוב להבין **שלא כולם משתמשים באינטרנט**, וצריך לחשוב על כולם
- מאגר מיינץ (מודל 2): צריך להיות אלפים, לא 200. אולי 200 בכל תחום. שיהיה **רחב מאוד**, ואז כשעולה נושא לדיון אפשר לעשות מדגם ולא להשתמש תמיד באותם 200
- דוגמה - Structure dialog באירופה: שרי צעירים שבחרים נושאים ובמשך שנה קורה תהליך בכל המדינה בנושאים שהשר/ה החליט/ה. למשל, עסקו בנושא תעסוקה והתמחויות ללא תשלום – הובל ע"י European youth forum. כמו מועצת נוער, רק מועצת צעירים
- המאגר (מודל 2) פחות ישים, לא ריאלי שמישהו באופן יזום יפתח את המאגר כחלק מקבלת ההחלטות. שילוב של מודלים 1 ו-3 יכול לעבוד: זירת השפעה מקוונת אבל פחות עם מייל, יותר עם **אפליקציה** כמו של המרכז להעצמת האזרח שאפשר לבחור תחומים שמעניינים אותי ועליהם לקבל התראות.
- אפליקציה זה פתרון מצוין לכל הצדדים

במענה לשאלה: האם אפליקציה באמת תעזור? האם תורידו אותה אם תהיה אפליקציה כזאת?

- במקום אפליקציה אפשר **להשתמש בפייסבוק**, זה כבר קיים
- השיח כאן הוא חזק, לא של השכונות ושל **אוכלוסייה מוחלשת**. **צריך להגיע לשם** – אבל לא דרך השלטון המקומי כי הוא מביא אנשים שלו, צריך פעילים מקומיים. לדבר עם אימהות חד הוריות – זה שיח שונה, נקודת פתיחה נמוכה משמעותית. להיזהר ואכן לדבר איתם ולא עליהם – כדי שזה יקרה צריך להגיע אליהם.

אלו נושאים יגרמו לכם לרצות להשתתף?

- השכלה ותעסוקה**, כי זה משבר קשה ומאתגר: איך לתרגם את מה שלמדת ומה שאת/ה אוהב/ת לתעסוקה שלך. ירושלים זו עיר גדולה ויש בה אפשרויות, במקומות פריפריאליים יותר קשה
- תחבורה ציבורית** – אני הכי סובל מזה

- **עצמאות כלכלית** – הולך יחד עם הנושא של השכלה ותעסוקה, נותנים כלים זה לזה, איך לקבל את ההזדמנות ולאפשר הזדמנויות לאחרים
 - **יוקר המחיה** – הולך יחד עם הנושאים האחרים
 - **הורות**
 - הנושא של **הנגשת מידע** – המידע קיים, יש כל כך הרבה שאתה אפילו לא רוצה להיכנס לזה. MOOVIT פתר את בעיית הנגשת המידע לגבי תחבורה ציבורית. צריך אותו דבר בתחומים נוספים. הכל צריך להיות במקום אחד, עבור כל תחום שרלוונטי לצעירים - תחבורה ציבורית אמנם פחות מובהק לצעירים, אבל שאר הנושאים (לימודים, הורות) - כן. הנגשת מידע למשל על בחירת המסלול שלי, אחרי שבחרתי – מה אני יכולה לעשות. גוף שיאגד הכל
 - מה שיוציא צעירים מהבית ויגרום להם להשתתף – **שיראו שהם יכולים להשפיע**
 - **עיסוק ביחידים/ות ורווקים/ות:** דואגים לסטודנטים, דואגים להורים, ויש חסך אצל רווקים / יחידים – זה פלח אוכלוסייה שלא מתייחסים אליו. אין סיוע כלכלי או דיור. יש ציפייה מרווק/ה לעבוד כל היום כי יש להם זמן – זה לא מוצדק. היום כשגיל ההתמסדות מתאחר, צריך להפסיק עם הנחות והטבות רק לזוגות. יש צורך ביותר דירות קטנות ליחידים. לא שצריך לעודד אנשים להיות רווקים, אבל זה המצב - יש היום עשור של רווקות שאנשים לא בהכרח רוצים לחלוק את החיים עם מישהו/י וזה בסדר, והמדינה צריכה להתייחס לזה
 - לאנשים יש דעות, רוצים להשתתף, לפגוש ולדבר. לפעמים צריך להיפגש ולדבר ולהקים קהילה – כמו פורום כזה (מודל 1). לאסוף אנשים שרוצים לקבל. מציעה **שלבנים או לחבר בין האפשרויות**, לא חלוקה דיכוטומית של האפשרויות ושל הנושאים – **הכל קשור להכל** – השכלה ויוקר המחיה ודיור, תחבורה בפריפריה. יש חפיפה בין התחומים, אפשר לדבר על הכל יחד.
- מה ייתן לכם ערך ויגרום להשתתפות?**
- נרגיש טוב אם נושא אחד מכל הפתקיות שכתבנו **כבר יקרה מחר בבוקר** – עלו רעיונות אופרטיביים ומידיים. למשל, התמחויות תוך כדי התואר שזה רעיון שקל ליישם, או שינוי מכרזים של שירות המדינה שברגע מונעים כניסה של צעירים. יהיה לנו סיפוק **אם נדע שהקשיבו ויישמו** הצעות שלנו
 - זה גם מה שיוציא אנשים מהבית – אם אני **יודעת שמה שעשיתי משפיע**
 - לא משנה אם אני אהיה שם או לא – **שאדע שיש שם ייצוג לשכבות האוכלוסייה**, שאדע שאני מיוצגת שם
 - במפגשים כאלו יש **הון אנושי** - זה ערך מוסף, יוצר תחושת קהילה (שלא כמו בזירה מקוונת). טוב שיש הבנייה של מפגשים כאלו - צריך כיוון, אבל יש לתת מקום גם למפגש האנושי.

סיכום:

בסוף המפגש גב' אלישבע סבתו הודתה למשתתפים על השקעת הזמן, ההשתתפות ועל הדיון הפורה והמלמד, וציינה כי ניתן להמשיך להיות בקשר ולבקש להצטרף ל**יזרת ההיוועצות המקוונת**, וכן לפנות במייל לאפרת בנימין, מנהלת תחום קהילות ברשות הצעירים - efratbe@mse.gov.il או להדס לזרוס, רכזת תהליך השיתוף מטעם 'שיתופים' - socialEquality@sheatufim.org.il. תודה לכל המשתתפות והמשתתפים על התרומה והמעורבות! עוד על התהליך ניתן לקרוא **בקיטור**.

נספחים

הבדלים בין צעירים היום וצעירים לפני 30 שנה

- דיגיטל לא היה קיים לפני 30 שנה
- העולם מאד דינמי ומאד גלובלי
- החברה שאפתנית יותר, גורם לנו כצעירים לחפש כל הזמן את האתגר הבא (משפיע על שינויים במקומות עבודה)
- המדינה כיום פחות תומכת בצעירים
- פעם הדברים היו ברורים, היום יותר אמורפי
- היום יש יותר מודעות למה מגיע לי מהמדינה
- יש היום הרבה יותר שפע – ואנחנו מחפשים איך לאתגר את עצמנו יותר
- האקדמיה מאד נגישה לכלל האוכלוסייה, מצד שני צעירים יותר מבולבלים באשר לבחירת מקצוע רצוי.
- יש הרבה החלפת מקצועות ורכישת השכלה חדשה נוספת
- רשתות חברתיות מאד זמינות, גם האוכלוסייה החרדית מחוברת וזה עושה שינוי גדול
- כיום יש קושי כלכלי רב – אין אפשרות להורה אחד להשקיע בגידול ילדים ולוותר על עבודה בשכר בגלל מגבלה כלכלית
- היום "צעיר" זה בגיל מבוגר יותר...
- טסים יותר לחו"ל – יש לצעירים יותר פנאי
- היום הכל מהיר – קל – אינסטנט, כמו מיקרוגל
- היום פחות "משמרים" נושאים, מחליפים הכל יותר בקלות
- הדור פחות תמים: יותר שואלים שאלות, יותר חצופים
- כיום תעסוקה סביב נושא מסוים פחות ברורה, החלוקה בין תחומים פחות חדה
- העלייה לארץ כיום יותר נתמכת, יש יותר זכויות
- כיום יותר שמים לב להגשמה עצמית ומיצוי אישי, מחפשים יותר משמעות (ולא רק כסף)
- כיום יש תפיסה פחות היררכית – צעירים מסתכלים על המנהלים יותר כ"עמיתים"
- שכר דירה – הרבה יותר גבוה ביחס לשכר. גם בהקשר של קניית בית בעתיד הרחוק
- הדור כיום טוב יותר בביצוע משימות במקביל (מולטי-טאסקינג)
- שוויון בהורות: כיום שני ההורים רוצים לגדל את הילדים, הקושי קיים גם אצל הגברים הנתפסים כמפרנסים מרכזים ואין "משרת אב" (על משקל משרת אם)
- הקצב מאד מהיר. אין סבלנות להמתין לדברים שייקרו לאט ויתבשלו
- בעבר הייתה יותר השקעה בדיור הציבורי
- התודעה והידע שיש כיום לצעירים מאד רחבים – משפיע גם ברמה האישית וגם ברמה המשפחתית והציבורית
- תפיסת המגזר – פלואידית יותר
- אין מסלול מקצועי לאורך כל החיים
- פעם היו מסופקים בעבודה לטווח רחוק, התמסדו מהר יותר והביאו ילדים מהר יותר

- רמת נגישות המידע עבור עולים – נמוכה.

מה חשוב לך להשמיע היום במפגש?

- למדינה יש פוטנציאל של צעירים שלא ממומש
- יוקר המחייה המכביד
- צורך באפשרויות תעסוקה מתאימות לדור של היום
- הבנה של אי שוויון בהזדמנויות – נקודות פתיחה שונות
- חשוב לי שההקשבה לצעירים תהפוך לחלק מובנה בקבלת ההחלטות של השלטון
- התערבות ממשלתית מדויקת שפותרת בעיות ולא יוצרת בעיות אחרות
- יש המון מידע שלא מונגש בצורה טובה ואנשים מוותרים על בירור ובדיקת הדברים מלכתחילה
- שלב המעבר בין לימודים ותחילת התעסוקה: זכויות וחובות
- ליצור מצב שבו לאלו שאין להם אמצעים יהיו אפשרויות וסיוע רב יותר מאחרים
- האתגר של שילוב עבודה עם אקדמיה וניהול חיים עצמאיים (מלגות וכו')
- הסתכלות שווה ולא סטיגמות חברתיות בקבלת מועמדים למשרות בכירות
- ייצוג של צעירים חרדים בהיבטי חינוך, תעסוקה ודיוור
- חשוב לי לקחת חלק בתהליך השיתוף ולהשפיע על עתיד הצעירים במדינה. חשוב לי להשמיע קול "אמצעי" (מיינסטרימי) ולא "נישתי" וחשוב לי לשקף את המצב היומיומי בצעירה
- חתירה לשוויון מגדרי בהורות ברמת המשק
- פחד מהפיכה של ירושלים לעיר דתית ללא חילונים
- חשוב לי להשמיע שהמציאות היא פוליטית ולכן כל שינוי במצב הצעירים בישראל תלוי בכוחות פוליטיים
- הזדמנויות לנשים בהתחלת הקריירה (גם של עולות חדשות)
- דאגה לרווקים/ות כדרך חיים: דיור ושכר
- הצורך להתאים לדתיים אירועי תרבות ופנאי בלי לפגוע בהנאה של אף אחד
- התייחסות לצעירים גם בהיבט של עולים חדשים
- חשוב להשמיע את קולן של אוכלוסיות עם מעט נציגות, לגרום להן להיכנס למוקדי ההשפעה וקבלת ההחלטות
- אני עובד משרה מלאה, אחרי תואר שני, ועדיין לא רואה דירה באופק.

במה עוד חשוב שנתמקד בתוכנית הלאומית

- עידוד לאחריות חברתית קהילתית כבר מגיל צעיר
- פער בהזדמנויות בין פריפריה למרכז
- צעירים זו לא קבוצה הומוגנית – כדאי לצמצם את טווח הגילאים
- חיבור לערכים של היהדות הדתית
- להחזיר את הפנסיה התקציבית

תהליך השיתוף של רשות הצעירים

להקשיב • להשתתף • להשפיע

- חינוך בבי"ס יסודי: משפטים (הגנה וכיצד לפעול), בירוקרטיה, חינוך פיננסי, הגנה עצמית, חשיפה למקצועות רחבים, התנדבות ומנהיגות כערך, הורות וחינוך לילדים, לראות את הצדדים האפלים של החברה האנושית.